

Regeringskansliet
Miljödepartementet
m.registrator@regeringskansliet.se

Underlag till kontrollstation 2015 för anpassning till ett förändrat klimat

Länsstyrelsen Skåne har tagit del av ovanstående remiss och ger följande synpunkter.

Sammanfattning

Länsstyrelsen instämmer med utredningens förslag om att de viktigaste slutsatserna gällande Sveriges fortsatta arbete med klimatanpassning handlar om att tydliggöra och se över roller, ansvar och regelverk samt utreda finansieringsmöjligheter. Länsstyrelsen är däremot inte överens om tillvägagångssättet där liggande förslag bl.a. innebär tillskapande av flera nya strukturer och nivåer som skapar en otydlighet i ansvarsfördelningen. Länsstyrelsen instämmer med att en nationell strategi behöver och bör tas fram men först efter det att frågorna ovan är utredda.

Många aktörer är överens om att det är nödvändigt att klimatanpassning integreras i ordinarie arbete och struktur. Eftersom ett förändrat klimat berör många olika sakområden får inte frågan hanteras separat utan måste beaktas i alla relevanta sammanhang. Det är därför av vikt att även staten organiserar sitt arbete så att det underlättar andra aktörers kontakt med myndigheter.

Underlaget är väldigt omfattande och gör ingen tydlig prioritering mellan åtgärderna. Utredningen hade behövt en analys för att bringa klarhet i var fokus ska läggas och vilka insatser som borde prioriteras för att uppnå resultat. Länsstyrelsen gör därför tolkningen att det i huvudsak är kapitel tre och den färdplan som görs gällande i tabell 1 på s12-13 som borde ligga till grund för fortsatt arbete. Det är i detta kapitel som de stora övergripande åtgärderna främst är listade vilket borde utgöra en prioritering i det här skedet. Synpunkterna nedan utgår därför från detta kapitel och är vad Länsstyrelsen anser mest angeläget att arbeta vidare med. Övriga åtgärdsförslag har kommenterats i bifogad bilaga.

Nationell samordning

Länsstyrelsen Skåne anser att mycket av bristen i det nationella arbetet med klimatanpassning idag hänger samman med att nationella myndigheter inte fått utpekade ansvar och uppdrag och därtill kopplad finansiering. Det har bidragit till passivitet och brist på stöd till det regionala och lokala arbetet. Lösningen är inte fler nationella kunskapscenter enligt förslag 3:20, utan dessa skulle snarare skapa en ökad otydlighet gällande roller och ansvar.

Som nämns i utredningen och i många rapporter före den så besitter ingen myndighet all den kompetens som krävs för att samordna klimatanpassningsarbetet i Sverige. Länsstyrelsen avstyrker därför förslag 3:7 om att Nationellt Kunskapscenter vid SMHI får övergripande ansvar för samordning av nationella myndigheters arbete. Länsstyrelsen instämmer däremot helt med förslag 3:5 och 3:6 och anser att tydligare uppdrag till nationella sektorsmyndigheter, inskrivet i respektive instruktion, är tillräckligt för att förbättra klimatanpassningsarbetet. För samordning finns redan utarbetade plattformar och nätverk vilka kan utvecklas vidare och en samordnande myndighet är därmed inte nödvändig. Myndigheterna bör också ha i uppdrag att identifiera större målkonflikter och lyfta dessa till berörda departement.

En förutsättning för att myndigheterna ska få tydligare ansvar och aktuella uppdrag är att departementen samverkar och också jobbar för att klimatanpassning i största möjliga mån integreras i befintliga strukturer och uppdrag, s.k. mainstreaming. Länsstyrelsen instämmer därmed i förslag 3:3 men departementen själva bör kunna avgöra hur ett sådant tvärsektoriellt arbete sker på bästa sätt.

Om regeringen ändå anser att det behövs en samordnande myndighet måste det föregås av en oberoende analys avseende vilken myndighet som är bäst lämpad. Oavsett myndighet krävs det ordentlig kompetensförstärkning för att hantera ett sådant uppdrag. Länsstyrelsen vill poängtera att myndigheter utan affärsdrivna verksamheter är att föredra då inga intressekonflikter mellan myndighetsutövandet och konsultverksamheten uppstår vilket ökar trovärdigheten. Likaså krävs det en myndighet med erfarenhet av ärendehantering och/eller tillsynsvägledning då mycket av åtgärdsarbetet inom klimatanpassning till slut handlar om prövning, tillstånd och tillsyn.

Regional samordning

Länsstyrelsen Skåne är överens med utredningens slutsats att Länsstyrelsens arbete med regional samordning har varit och fortfarande är viktig för det svenska klimatanpassningsarbetet. Länsstyrelsen tillstyrker därmed förslaget 3:11. Eftersom Sverige har väldigt skilda förutsättningar krävs det regional och lokal kännedom för att på ett kvalificerat sätt kunna bedöma och hantera frågorna. Skåne har t.ex. särskild problematik gällande stigande havsnivåer då kusterna är högt exploaterade

och det inte längre förekommer någon landhöjning. Den regionala samordningen är därför väldigt viktig både för kommunerna, och andra lokala aktörer, liksom för nationella myndigheter.

Länsstyrelsen ställer sig ej bakom förslag 7:4. Varje länsstyrelse är sin egen myndighet och behöver ha sina egna kontakter med nationella myndigheter. En samordnande tjänst i länsstyrelsenätverket skulle snarare försvåra arbetet då många har jobbat hårt med att integrera klimatanpassning i länsstyrelsens vanliga processer och det därmed är handläggare i sakfrågor som många gånger har kontakt med nationella sektorsmyndigheter gällande klimatanpassning. För frågor av mer övergripande karaktär anser Länsstyrelsen Skåne att det har fungerat bra i nuvarande form inom Länsstyrelsens informella klimatanpassningsnätverk.

Lokal samordning

Länsstyrelsen Skåne håller med utredningen om att ett stort ansvar vilar på den lokala nivån och kommunerna. Förslag 3:12, finansiering till en kommunal samordnande funktion, har direkt beröring på kommunernas arbete men är inte önskvärt i den utsträckning som föreslås. En sådan satsning måste vara behovsstyrd och utgå från en nationell strategi. Långt ifrån alla kommuner har behov av en heltidstjänst och det kan till och med motverka ambitionen om att integrera klimatanpassning i ordinarie arbete och struktur (mainstreaming).

Finansiering

Länsstyrelsen Skåne ställer sig bakom utredningens förslag 3:22. Finansieringsfrågan behöver utredas och hänsyn måste då tas till det politiska system, med det kommunala självstyret, vi har idag. En del åtgärder är tydligt ett kommunalt ansvar och en kommunal angelägenhet, t.ex. VA-frågor. Även om sådana åtgärder bidrar till en robusthet vid ett förändrat klimat skulle de med stor sannolikhet ändå behöva genomföras inom kommunens linjearbete då VA alltid har behövt förhålla sig till olika anpassningskrav i samhället.

Länsstyrelsen anser att staten bör finansiera åtgärder där stora samhällsvärden står på spel eller där individer drabbas i så hög utsträckning att effekterna inte står i proportion till vad som är möjligt för den enskilde att klara av. Det måste också till en tidsaspekt på åtgärderna som underlag för prioritering. Likaså bör det framgå vilka krav på motprestationer det kräver och vilket ansvar som följer för uppföljning, uppdatering etc.

Regelverk

Länsstyrelsen Skåne ställer sig bakom utredningens förslag 3:10 och anser att det är viktigt att först göra en grundlig analys över vilka regelverk det är som behöver ses över. Som exempel kan nämnas att Länsstyrelsen Skåne tidigare påpekat (remissvar avseende Naturvårdsverkets och Boverkets redovisning av utfall och tillämpning av

de nya strandskyddsreglerna) att hänsynstagande till risken för översvämning, ras, skred och erosion bör läggas till bland strandskyddets bestämmelser. Genom att införa en möjlighet att utvidga strandskyddet med hänsyn till översvämningsrisk samt ras, skred och erosion, skulle miljöbalken och Plan- och bygglagen dessutom bättre harmonisera med varandra.

Det är också angeläget för aktörer att kunna tolka och använda existerande lagar, de som är dagens verktyg, inom det relativt nya verksamhetsområdet klimatanpassning.

Nationell strategi

Länsstyrelsen Skåne stödjer utredningens förslag 3:1. Otydligheten gällande roller, ansvar och finansiering gör att det finns en viss avvaktan i väntan på att det ska klargöras vem som ansvarar för vad och vem som ska stå för kostnaderna. En nationell strategi måste tydliggöra ansvarsfördelning regelverk, finansiering och uppföljning samt förhålla sig till det svenska decentraliserade politiska systemet som bl.a. berör det kommunala självstyret. Länsstyrelsen Skåne poängterar att en sådan strategi inte kan tas fram förrän de utredningar som föreslås om ansvar, regelverk och finansiering har genomförts och analyserats.

Lämpligen bör strategin tas fram av inblandade i föreslagna utredningar eller eventuellt av en tillsatt expertkommitté enligt förslag 3:4 och i bred samverkan med nyckelaktörer. Ansvariga för framtagandet av strategin bör svara under ett departement och inte under Nationellt kunskapscenter för klimatanpassning vid SMHI.

Information, planeringsunderlag och forskningsinsatser

Länsstyrelsen är inte överens med utredningens förslag 3:13 och 3:14. Kedjan över kunskapsförsörjning beskrivs inte helt korrekt i underlaget. Kunskapsunderlag kommer framförallt till genom att aktörer underifrån uttrycker ett behov av underlag och söker stöd av myndigheter ovanför. Det är endast genom att lyssna till vad aktörerna behöver som relevanta underlag kan tas fram. Det samma gäller för vilken forskning som är relevant för intressenterna. Det kräver därmed uppföljning och samråd med berörda innan behov och prioriteringar kan göras.

Önskemål om underlag sker kontinuerligt och utifrån behov från inblandade aktörer. För att få en överblick och en samlad bild av vilka behov som är störst och var resurser ska satsas bör arbetet också ske i större skala t.ex. i samband med utvärderingar. En oberoende utredare bör, som nämnts ovan, vara ansvarig för en sådan utvärdering och utföra en grundlig analys och prioritering gällande behov av kunskaps- och planeringsunderlag samt forskningsinsatser.

Övrigt

Utredningen har försökt täcka in en så stor bredd som möjligt men i och med att

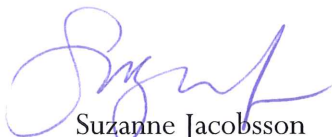

ingen särskild prioritering har gjorts saknas det också en djupare kunskap om många delar. Även om underlaget innehåller många åtgärder så är det fortfarande områden, t.ex. naturmiljön, som inte beskrivs i tillräcklig utsträckning. För att verkligen veta vilka åtgärder som är mest prioriterade inom varje sakområde bör djupare analyser genomföras.

Länsstyrelsen saknar också ett resonemang om de konsekvenser som uppstår när skyddsåtgärder genomförs. Ett förändrat klimat innebär många gånger negativa effekter för samhället men även de åtgärder som genomförs för att skydda befintliga strukturer orsakar konsekvenser som måste vägas mot fördelarna. Det är viktigt att belysa dessa frågor då de måste diskuteras av beslutsfattare.

Materialet är präglad av myndighetens ansvarig för framtagandet och många av åtgärderna är därför tillskrivna Nationellt kunskapscenter för klimatanpassning och SMHI. Utvärderingar med förslag till fortsatt arbete av det här slaget borde fortsättningsvis tas fram av oberoende utredare för att säkerställa att erforderlig analys görs avseende ansvarig utövare för olika åtgärder.

I handläggningen av detta yttrande har, förutom undertecknade, deltagit Miljödirektör Annelie Johansson, Länsarkitekt Elisabet Weber, Vattenstrateg Pär Persson och planhandläggare Anna-Mary Foltyn.

Suzanne Jacobsson
Stf Länsöverdirektör

Therése Ehrnstén
Klimatanpassningssamordnare

